

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) www.economy.nauka.com.ua | № 12, 2021 | 30.12.2021 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.12.203](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.12.203)

УДК 336.143

*А. Ю. Жаріков,
аспірант кафедри фінансів,
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
ORCID ID: 0000-0003-0485-6589*

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

*A. Zharikov
Postgraduate student of the Department of Finance,
Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv*

FISCAL POLICY AS AN INSTRUMENT OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE COUNTRY

У статті розкрито питання сутності бюджетно-податкової політики як інструменту соціально-економічного розвитку країни. Визначено, що бюджетна політика є ефективним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку країни. Система бюджетного регулювання ґрунтується на сукупності фінансово-економічних взаємовідносин, інституційних бюджетних складових щодо визначення та реалізації основних напрямів бюджетної політики, планування і прогнозування бюджетних показників, використання бюджетних коштів, здійснення контролю за виконанням бюджету, досягнення відповідних суспільних цілей та завдань. Показано, що в умовах економічних перетворень доцільним є посилення обґрунтованості процесу формування податкових надходжень бюджету, необхідним є забезпечення його динамічності та адаптивності до змін суспільного розвитку. Податковий механізм формування доходів бюджету повинен забезпечувати належний рівень фінансово-бюджетної та соціально-економічної безпеки країни. Фіскальна архітектура створює основу для ефективної реалізації податкової політики. Необхідність модернізації податкових механізмів обумовлена суспільною потребою формування довгострокової концепції розвитку фінансово-економічної системи. Задля посилення ступеня взаємоузгодженості податкового регулювання та фінансової стратегії держави доцільним є обґрунтування основних положень координації бюджетно-податкової політики з урахуванням необхідності адаптації складових податкової системи до змін макроекономічних умов. При формуванні бюджетної політики держава повинна виходити з необхідності забезпечення фінансової та соціальної стабільності. Передбачуваність бюджетної політики є ключовим фактором загальної макроекономічної стабільності. Розробка механізму раціонального вибору найбільш важливих напрямів фінансування за всіма рівнями бюджетної системи та ефективних підходів щодо пропорцій розподілу коштів між зазначеними пріоритетними напрямками є першочерговим завданнями. Необхідною умовою є узгодження та координація бюджетної політики з податковою політикою, при здійсненні бюджетної політики слід враховувати наявність і вплив на кінцевий її результат зовнішніх та внутрішніх чинників. Розробка та проведення бюджетної політики являє собою динамічний процес, на

спрямованість якого впливає стан економічного середовища. Проведення збалансованої фінансової, економічної та соціальної політики країни потребує обґрунтованого податкового регулювання як вагомого інструмента інституційного забезпечення економічного зростання та соціальної стабільності.

The article reveals the essence of fiscal policy as a tool for socio-economic development of the country. It is determined that budget policy is an effective tool for regulating the socio-economic development of the country. The system of budget regulation is based on a set of financial and economic relations, institutional budget components to determine and implement the main directions of budget policy, planning and forecasting budget indicators, use of budget funds, control over budget execution, achieving relevant social goals and objectives. It is shown that in the conditions of economic transformations it is expedient to strengthen the validity of the process of formation of tax revenues of the budget, it is necessary to ensure its dynamism and adaptability to changes in social development. The tax mechanism for the formation of budget revenues should ensure the appropriate level of financial, budgetary and socio-economic security of the country. Fiscal architecture creates the basis for the effective implementation of tax policy. The need to modernize tax mechanisms is due to the public need to form a long-term concept for the development of financial and economic system. In order to strengthen the degree of coherence of tax regulation and financial strategy of the state, it is advisable to substantiate the basic provisions of coordination of fiscal policy, taking into account the need to adapt the components of the tax system to changes in macroeconomic conditions. In formulating fiscal policy, the state must proceed from the need to ensure financial and social stability. The predictability of fiscal policy is a key factor in overall macroeconomic stability. The development of a mechanism for the rational choice of the most important areas of funding at all levels of the budget system and effective approaches to the proportions of the distribution of funds between these priority areas is a priority. A necessary condition is the coordination and coordination of fiscal policy with tax policy, the implementation of fiscal policy should take into account the presence and impact on its final outcome of external and internal factors. The development and implementation of fiscal policy is a dynamic process, the direction of which is influenced by the state of the economic environment. Carrying out a balanced financial, economic and social policy of the country requires sound tax regulation as an important tool for institutional support of economic growth and social stability.

Ключові слова: *бюджет; податки; доходи бюджету; видатки бюджету; бюджетно-податкова політика; соціально-економічний розвиток країни.*

Keywords: *budget; taxes; budget revenues; budget expenditures; fiscal policy; socio-economic development of the country.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ. В умовах обмеженості фінансових ресурсів вагомим завданням реалізації бюджетної стратегії є концентрація фінансування на пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку країни, обґрунтування ієрархії цілей, завдань та принципів бюджетної політики, узгодження фінансових можливостей бюджету щодо реалізації даних цілей в межах бюджетних періодів. Доцільним є поглиблення взаємозв'язку річного та перспективного бюджетного планування. При розробці перспективних напрямів бюджетної політики необхідним є врахування здійснення переорієнтації економіки на переважно ендогенні чинники економічного зростання. Важливим є впровадження середньострокового індикативного планування в діяльність головних розпорядників бюджетних коштів. Під час економічних та соціальних перетворень актуалізуються питання розробки методів та інституційних механізмів підвищення ефективності формування і реалізації податкової політики держави. Податки є важливим фінансовим інструментом впливу на соціально-економічний розвиток країни. Від ступеня оптимальності співвідношень складових податкового регулювання залежить рівень та темпи розвитку галузей економіки, територіальних громад, соціальних відносин, стійкість та збалансованість державних фінансів. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку важливим є подальше впорядкування і підвищення ефективності системи бюджетного регулювання; розробка стратегічних цілей і пріоритетів розвитку адміністративно-територіальних одиниць, забезпечення їх врахування в бюджетному плануванні, розробка

системи показників, які дозволяють оцінити результативність бюджетної політики щодо досягнення поставлених цілей.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ. Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних вчених у сфері розвитку фіскальних відносин можна назвати праці Дж. Б'юкенена, А.Лаффера, В.Нордхауса [3], Д. Рікардо, П.Самуельсона [3], Дж. Стігліца. Питання бюджетно-податкової політики держави досліджуються у працях вітчизняних вчених: Т.Каневої[4], А.Мазаракі, В.Макогон[5-7], Ю.Маркуц[7], М.Пасічного[4], О.Самошкіної[2], В.Федосова, І.Чугунова[1,2,4-7], І.Юрія та інших.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ. Метою дослідження є розкриття сутності бюджетно-податкової політики як інструменту соціально-економічного розвитку країни.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Бюджету як основному інструменту регулювання економіки, джерелу стійкості фінансового забезпечення державної політики, належить провідне місце в системі розвитку економіки, створенні відповідного фінансового середовища для прискорення подальшого розвитку всіх її галузей, забезпеченні макроекономічної рівноваги в умовах економічних перетворень. Відповідно до визначеної фінансової політики країни, що має ґрунтуватися на пріоритетах економічного та соціального розвитку, бюджет покликаний регулювати розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту між галузями економіки, адміністративно-територіальними одиницями. Створення економічних, правових, організаційних засад для підвищення ролі бюджету як інструменту формування і оптимального розподілу фінансових ресурсів є важливим завданням держави. Удосконалення бюджетних відносин, системи управління бюджетним процесом, послідовне проведення науково-обґрунтованої бюджетної політики є необхідними умовами забезпечення ефективності функціонування економічного механізму.

Економічна сутність формування бюджетної політики в умовах трансформації економіки як складова системи державного фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку країни полягає у поєднанні складових адаптивної фінансово-бюджетної архітектури дохідної частини бюджету, податкового навантаження, видаткової частини бюджету, міжбюджетних відносин, дефіциту бюджету, державного боргу з урахуванням циклічності економіки, змін економічного середовища, ефективності використання бюджетних коштів, дієвості державного фінансового контролю, що надасть можливість підвищити якісний рівень бюджетного планування та прогнозування, у тому числі на рівні головних розпорядників бюджетних коштів, динамічної збалансованості бюджетної системи, результативності бюджетного механізму економічного зростання, посилити взаємозв'язок між основними функціями, завданнями учасників бюджетного процесу, бюджетними призначеннями та пріоритетами суспільного розвитку.

Економічна наука дає низку визначень бюджету, зокрема зважаючи на те, що бюджет представляє собою багатогранне явище, в економічній теорії існують певні точки зору щодо визначення сутності бюджету в залежності від аспектів його аналізу, як економічної категорії, як фінансового плану держави, як централізованого фонду фінансових ресурсів. Бюджет, як економічна категорія, являє собою сукупність економічних відносин між державою та іншими учасниками суспільного виробництва - юридичними і фізичними особами в частині розподілу і перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту з метою формування та використання централізованого фонду грошових коштів, необхідних для забезпечення державою своїх функцій. Зведений бюджет на підставі зведених показників доходів та видатків, всієї бюджетної системи країни дозволяє здійснити аналіз та визначити прогностичні засади державного регулювання економічного і соціального розвитку України. Державному бюджету України належить провідне місце в бюджетній системі України, з якого фінансуються витрати на здійснення загальнодержавних заходів у галузі соціально-культурного будівництва, оборони держави, забезпечення функціонування органів державної виконавчої влади. З метою економічного вирівнювання регіонів країни через державний бюджет шляхом надання субвенцій, субсидій, дотацій здійснюється перерозподіл частини фінансових ресурсів.

Принцип ефективності та результативності полягає у досягненні всіма учасниками бюджетного процесу максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів. Бюджетна класифікація становить групування доходів та видатків бюджету, джерел фінансування дефіциту за однорідними ознаками, які розташовані та закодовані у певному порядку, і використовується для складання і виконання бюджетів. За допомогою бюджетної класифікації забезпечуються: контроль за діяльністю розпорядників бюджетних коштів; єдина база щодо систематизації показників бюджетів усіх рівнів бюджетної системи; прозорість бюджетної системи. Відомча класифікація видатків та кредитування бюджету складається із переліку головних розпорядників бюджетних коштів, систематизуючи видатки та кредитування бюджету за їх ознаками. Вказана класифікація застосовується при підготовці документів, які використовуються у процесі виконання бюджету, наприклад, розпису державного бюджету, для ведення реєстрів усіх головних розпорядників коштів та одержувачів бюджетних коштів органами Державного казначейства України, місцевими фінансовими органами. Відомча класифікація видатків та кредитування державного бюджету визначається відповідним законом про державний бюджет.

Функціональна класифікація видатків та кредитування бюджету має розділи, в яких систематизуються та конкретизуються видатки та кредитування бюджету, пов'язані з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування. Зазначена класифікація видатків та кредитування застосовується про підготовці аналітичних та статистичних документів, зокрема, звіту про виконання зведеного бюджету, при проведенні макроекономічного аналізу, формуванні галузевої політики. Економічна класифікація видатків бюджету базується на економічній характеристиці операцій, що здійснюються при їх проведенні, тобто групує їх за

економічним змістом. При формуванні бюджетної політики держава повинна виходити з необхідності забезпечення фінансової та соціальної стабільності. Передбачуваність бюджетної політики є ключовим фактором загальної макроекономічної стабільності. Розробка механізму раціонального вибору найбільш важливих напрямів фінансування за всіма рівнями бюджетної системи та ефективних підходів щодо пропорцій розподілу коштів між зазначеними пріоритетними напрямками є першочерговим завданням. Необхідною умовою є узгодження та координація бюджетної політики з податковою політикою, при здійсненні бюджетної політики слід враховувати наявність і вплив на кінцевий її результат зовнішніх та внутрішніх чинників. Розробка та проведення бюджетної політики являє собою динамічний процес, на спрямованість якого впливає стан економічного середовища.

Бюджетна політика має адаптивно реагувати на економічну циклічність при необхідності утримання індикативних значень дефіциту бюджету та державного боргу. Особливого значення набувають питання запровадження системи середньострокового та стратегічного бюджетного планування. З метою забезпечення послідовності, системності та ефективності бюджетної політики важливим є формування довгострокової бюджетної стратегії із визначенням результативних показників реалізації її основних напрямів. Серед основних чинників, які характеризують стан зовнішнього середовища, можна виокремити стан кредитних відносин України з іншими країнами та міжнародними фінансовими організаціями, характер зовнішньоекономічної діяльності. До внутрішніх чинників належать загальна спрямованість економічної політики держави, досягнутий рівень соціально-економічного розвитку, необхідність реформування економічних та адміністративних інфраструктур зумовлена трансформаційними процесами. Таким чином, бюджетна політика, будучи невід'ємною частиною фінансової політики, являє собою діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування щодо вибору найбільш раціональних способів та засобів застосування наявних обмежених бюджетних ресурсів, результат якого має бути спрямований на фінансування пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку країни, підтримку дієвого розвитку суспільства [1,7].

Функції бюджетної політики взаємопов'язані і проявляються у комплексі, паритет функцій сприятиме ефективності всієї бюджетної системи, зокрема, фіскальна функція знаходить вияв через напрями бюджетної політики у сфері доходів. Регулююча через механізм бюджетної політики у сфері видатків, міжбюджетних відносин; стимулююча через вплив бюджетної політики на соціально-економічний розвиток країни. Середньострокове бюджетне планування є одним із основних інструментів регулювання соціальної, регіональної, зовнішньоекономічної, наукової та інших сфер діяльності держави. Запровадження системи такого бюджетного планування багаторічний, ітеративний процес, в ході якого методи та інструменти планування та прогнозування повинні поетапно удосконалюватися.

В останні роки здійснено комплексні заходи щодо створення ефективної бюджетної системи. В умовах фінансово-економічної рецесії важливим є запровадження дієвих механізмів взаємодії між органами державної влади, місцевого самоврядування та фінансовими інститутами. Ключові завдання зазначеного полягають у збалансуванні бюджетів усіх рівнів, запобіганні коливань таких макроекономічних показників як інфляція, обмінний курс, обсяг державного боргу, процентних ставок на фінансових ринках. Оскільки стійкість бюджету з точки зору як доходів, так і видатків виражається у забезпеченні стабільності цих параметрів до валового внутрішнього продукту. Одна із основних функцій держави, надання населенню суспільних благ та послуг, які забезпечують якість життя та рівень добробуту населення здійснюється за допомогою державного та місцевих бюджетів. В процесі утворення і використання основного централізованого державного фонду бюджетних коштів, необхідного для задоволення важливих суспільних потреб, як то сприяння розвитку основних галузей економіки, науки та освіти, культури, медицини формуються бюджетні відносини.

Бюджетна політика є ефективним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку. Система бюджетного регулювання ґрунтується на сукупності фінансово-економічних взаємовідносин, інституційних бюджетних складових щодо визначення та реалізації основних напрямів бюджетної політики, планування і прогнозування бюджетних показників, використання бюджетних коштів, здійснення контролю за виконанням бюджету, досягнення відповідних соціально-економічних цілей та завдань. Доцільним є використання регуляторного механізму бюджетної політики, який базується на інтеграції бюджетного регулювання у сфері доходів, видатків бюджету, міжбюджетних відносин, державного боргу. У сфері бюджетної політики необхідно здійснити ряд заходів, у тому числі необхідно зменшити негативний вплив фінансово-економічної рецесії при формуванні місцевих бюджетів, зокрема, уточнення прогнозу доходів бюджету на основі оцінки податкоспроможності платників податків; здійснення аналізу податкових доходів бюджету і розробка пропозицій з підвищення ефективності їх адміністрування; оптимізація переліку податкових пільг і відповідність суспільним інтересам; скорочення недоїмки по податках і зборам до бюджетів; здійснення аналізу неподаткових доходів бюджету та підготовка пропозицій щодо вдосконалення управління майном; підвищення ефективності використання комунальної власності; розробка прогнозу обсягу трансфертів з державного бюджету. Побудова моделі бюджетної системи, найбільш стійкої до кризових явищ у світовій економіці, має стати пріоритетним завданням економіки. Бюджетна політика має адаптивно реагувати на економічну циклічність при необхідності утримання індикативних значень дефіциту бюджету та державного боргу. Особливого значення набувають питання запровадження системи середньострокового та стратегічного бюджетного планування. З метою забезпечення послідовності, системності та ефективності бюджетної політики важливим є формування довгострокової бюджетної стратегії із визначенням результативних показників реалізації її основних

напрямів. В умовах обмеженості фінансових ресурсів вагомим завданням реалізації бюджетної стратегії є концентрація фінансування на пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку країни.

Ступінь державного регулятивного впливу, вибір напрямів, форм і методів визначаються у залежності від існуючого етапу соціально-економічного розвитку країни, історично сформованого суспільного бачення щодо обсягу втручання у процеси перерозподілу централізованого державного фінансового фонду. Реалізація бюджетної політики відбувається в умовах складного характеру соціально-економічної політики, що характеризується необхідністю підвищення конкурентоспроможності країни, стати рівноправним учасником світових економічних і фінансових відносин, підвищенням рівня забезпечення населення державними суспільними послугами.

Фіскальна архітектура створює основу для ефективної реалізації податкової політики. Необхідність модернізації податкових механізмів обумовлена суспільною потребою формування довгострокової концепції розвитку фінансово-економічної системи. Задля посилення ступеня взаємоузгодженості податкового регулювання та фінансової стратегії держави доцільним є обґрунтування основних положень координації бюджетно-податкової політики з урахуванням необхідності адаптації складових податкової системи до змін макроекономічних умов. Проведення збалансованої фінансової, економічної та соціальної політики країни потребує обґрунтованого податкового регулювання як вагомий інструмент інституційного забезпечення економічного зростання та соціальної стабільності. Разом з тим, важливим є розкриття економічної сутності податкового регулювання, спрямованого на забезпечення найбільш оптимальних співвідношень між відповідними елементами податкової архітектури. Постає необхідність удосконалення системи формування та реалізації механізмів оподаткування в умовах економічної циклічності, положень щодо зміцнення податкової та бюджетної безпеки держави як інструменту забезпечення сталого розвитку країни, методологічних засад оцінки ефективності бюджетно-податкової політики в умовах децентралізації. Вагомим є розробка методологічних підходів до оцінки впливу інституційної трансформації податкового регулювання на доходи бюджету у перспективних періодах. Важливим є розвиток інституційної архітектури податкового регулювання як складової забезпечення соціальної та економічної стабільності в країні.

Податки є дієвим інструментом регулювання соціально-економічного розвитку країни, збалансованість їх структури та розміру є необхідною умовою для забезпечення підтримки стійких темпів економічного зростання. Державна політика у сфері податкового регулювання має постійно досліджуватися як вагова складова дієвої системи регулювання економіки. Підвищення фінансової спроможності місцевого самоврядування, залучення інвестицій, створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього підприємництва обумовлюють доцільність інституційних змін у вітчизняній податковій системі, посилення ролі податкової політики в регулюванні соціальних та економічних процесів. Важливими пріоритетами податкової політики має стати формування інституційного середовища, яке б стимулювало економічний розвиток на основі структурно-інноваційних перетворень. Основним завданням податкового регулювання є формування достатнього обсягу податкових надходжень бюджетів усіх рівнів для виконання державою її функцій та зобов'язань. Реалізація відповідних заходів податкового регулювання при виконанні такого завдання потребує врахування впливу податкової політики на динаміку розвитку економіки, її галузей, соціальні сфери, економічну поведінку платників податків, вирішення екологічних проблем, розвиток людського капіталу. Доцільним є активізація використання податкової системи для регулювання процесів створення та розподілу товарів і послуг. Формування сприятливих умов для досягнення та підтримки макроекономічної стабільності потребує розробки науково обґрунтованих підходів до інституційних змін системи податкового регулювання, спрямованих на сприяння економічному зростанню, фінансовій стабільності, повній зайнятості, обмеженню інфляції, зменшенню нерівності в розподілі доходів. Дослідження теоретико-методологічних засад формування податкового регулювання дозволило розкрити його економічну сутність, яка полягає у сукупності економічних відносин пов'язаних із забезпеченням найбільш оптимальних співвідношень між відповідними елементами податкової архітектури з урахуванням економічної динаміки, зміни інституційного середовища, структурних трансформацій системи державних фінансів, взаємозв'язку з стратегічними економічними пріоритетами розбудови країни, що надасть можливість підвищити дієвість податкового механізму у формуванні доходної частини бюджетів усіх рівнів, забезпечити його результативність як складової фінансово-бюджетної політики країни. Податкове регулювання є складною багатофункціональною категорією, використання якої має забезпечувати виконання суспільно визначених у певний період часу соціально-економічних завдань[1,4].

В умовах економічних перетворень доцільним є посилення обґрунтованості процесу формування податкових надходжень бюджету, необхідним є забезпечення його динамічності та адаптивності до змін суспільного розвитку. Податковий механізм формування доходів бюджету повинен забезпечувати належний рівень фінансово-бюджетної та соціально-економічної безпеки країни. Сучасний динамічний розвиток країни вимагає виваженого застосування важелів податкової політики, як вагової складової загального механізму державного регулювання на макроекономічному і регіональному рівнях. Реалізація податкової політики через цілеспрямовану зміну податкових механізмів, кількості податків та їх платників, розмірів і видів податкових ставок, податкових пільг, об'єктів та бази оподаткування, порядку обчислення, податкових періодів, строків та порядку подання звітності та сплати податків має забезпечувати регулювання макроекономічного розвитку, соціальних процесів в країні, доходів бюджетів на усіх рівнях бюджетної системи, галузевих пропорцій, інвестиційної активності, економічної поведінки підприємств та домогосподарств. Дослідження досвіду формування і реалізації податкового регулювання у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою

показало важливість адаптації вітчизняної податкової системи до міжнародних тенденцій податкової політики. Такими є розбудова механізмів оподаткування операцій в цифровій економіці, податкового контролю за доходами іноземних компаній, протидія в розмиванні податкової бази, удосконалення правил розкриття інформації про платників податків і об'єкти оподаткування, підвищення ефективності механізмів вирішення транскордонних податкових спорів, удосконалення діючих механізмів зміни двосторонніх податкових договорів.

Основні тенденції податкової політики в зарубіжних країнах визначають доцільність підвищення інституційної спроможності вітчизняної системи податкового регулювання за рахунок зниження рівня мінімізації податкових зобов'язань, покращення транспарентності в сфері оподаткування, посилення міжнародної співпраці по налагодженню інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності фіскальних органів у рамках контролю діяльності транснаціональних корпорацій, здійснення системного моніторингу податкових ризиків. Важливим є удосконалення правил трансферного ціноутворення, розширення бази оподаткування податками на загальнодержавному та місцевому рівнях, покращення електронних сервісів взаємодії фіскальних органів і платників податків. Для підвищення адаптивності вітчизняного податкового регулювання до змін екзогенного інституційного середовища важливим є врахування загальних тенденцій трансформації податкових механізмів, які притаманні майже всім країнам світу та зумовлені глобалізацією економічних і соціальних відносин.

ВИСНОВКИ. Бюджетна політика є ефективним інструментом регулювання соціально-економічного розвитку країни. Система бюджетного регулювання ґрунтується на сукупності фінансово-економічних взаємовідносин, інституційних бюджетних складових щодо визначення та реалізації основних напрямів бюджетної політики, планування і прогнозування бюджетних показників, використання бюджетних коштів, здійснення контролю за виконанням бюджету, досягнення відповідних суспільних цілей та завдань. Доцільним є використання регуляторного механізму бюджетної політики, який базується на інтеграції бюджетного регулювання у сфері доходів, видатків бюджету, міжбюджетних відносин, державного боргу. Бюджетна політика має адаптивно реагувати на економічну циклічність при необхідності утримання індикативних значень дефіциту бюджету та державного боргу. Особливого значення набувають питання запровадження системи середньострокового та стратегічного бюджетного планування. З метою забезпечення послідовності, системності та ефективності бюджетної політики важливим є формування довгострокової бюджетної стратегії із визначенням результативних показників реалізації її основних напрямів. В умовах економічних перетворень доцільним є посилення обґрунтованості процесу формування податкових надходжень бюджету, необхідним є забезпечення його динамічності та адаптивності до змін суспільного розвитку. Податковий механізм формування доходів бюджету повинен забезпечувати належний рівень фінансово-бюджетної та соціально-економічної безпеки країни. Сучасний динамічний розвиток країни вимагає виваженого застосування важелів податкової політики, як вагомий складовий загального механізму державного регулювання на макроекономічному і регіональному рівнях. Фіскальна архітектура створює основу для ефективної реалізації податкової політики. Необхідність модернізації податкових механізмів обумовлена суспільною потребою формування довгострокової концепції розвитку фінансово-економічної системи. Задля посилення ступеня взаємоузгодженості податкового регулювання та фінансової стратегії держави доцільним є обґрунтування основних положень координації бюджетно-податкової політики з урахуванням необхідності адаптації складових податкової системи до змін макроекономічних умов. Проведення збалансованої фінансової, економічної та соціальної політики країни потребує обґрунтованого податкового регулювання як вагомий інструмент інституційного забезпечення економічного зростання та соціальної стабільності.

Література.

1. Чугунов І.Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку. К.:Київ.нац.торг.-екон. ун-т, 2021. 532 с.
2. Чугунов І.Я., Самошкіна О.А. Видатки бюджету в системі державного регулювання соціально-економічного розвитку країни. Вісник КНТЕУ.2019. № 2. С.103–121.
3. Самуельсон Пол Э., Нордхаус Вільям Д. Экономика. 19-е изд.: пер.с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.
4. Chugunov I., Pasichnyi M., Koroviy V., Kaneva T., Nikitishin A. Fiscal and Monetary Policy of Economic Development. European Journal of Sustainable Development. 2021. №10(1), pp. 42-52.
5. Chugunov I., Makohon V. Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. 2020. No.1 pp. 130-135.
6. Chugunov I., Makohon V., Krykun T. Budget strategy in the conditions of economic globalization. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Vol.17, Issue 3, pp.101-110.
7. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17, Issue №4, pp. 252-261.

References.

1. Chuhunov, I.Ya. (2021), *Biudzhetna stratehiia suspilnoho rozvytku* [Budget strategy of social development], Kyiv.nats.torh.-ekon. un-t, Kyiv, Ukraine, P. 532.
2. Chuhunov, I.Ya. and Samoshkina, O.A. (2019), “Budget expenditures in the system of state regulation of socio-economic development of the country”, *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp.103–121.

3. Samujel'son, Pol Je. and Nordhaus, Vil'jam D. (2015), *Jekonomika* [Economy], 19th ed., Vil'jams, Moscow, Russia, P. 1360.
4. Chugunov I., Pasichnyi M., Koroviy V., Kaneva T., Nikitishin A. Fiscal and Monetary Policy of Economic Development. *European Journal of Sustainable Development*. 2021. #10(1), pp. 42-52.
5. Chugunov I., Makohon V. Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. 2020. No.1 pp. 130-135.
6. Chugunov I., Makohon V., Krykun T. Budget strategy in the conditions of economic globalization. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Vol.17, Issue 3, pp.101-110.
7. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. *Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17, Issue #4, pp. 252-261.

Стаття надійшла до редакції 20.12.2021 р.